

Tid til velfærd

Rettidig hjælp og sammenhængende indsatser for mennesker i udsathed

Alt for mange mennesker i udsatte positioner oplever, at hjælpen kommer for sent, er utilstrækkelig eller ophører, før der er skabt reel stabilitet i deres liv.

Mennesker i udsathed har ofte komplekse udfordringer, hvor psykisk sygdom, afhængighed, hjemløshed og sociale problemer hænger tæt sammen. Alligevel er hjælpen organiseret i adskilte sektorer, hvor ansvar og indsatser ikke altid hænger sammen. Resultatet er, at mennesker tabes i overgange mellem systemer eller mødes af krav om selv at koordinere deres forløb.

Samtidig er mennesker i udsathed ofte en blind vinkel i større reformer. Når der gennemføres reformer på sundheds-, ældre-, beskæftigelses- og socialområdet, overses de konsekvenser, som ændringerne kan have for borgere med de mest komplekse behov.

Konsekvensen er, at alt for mange mennesker i udsathed ikke får den hjælp, de har brug for – eller først får den, når problemerne er blevet større og mere komplekse.

Alle mennesker skal have mulighed for et værdigt liv med stabilitet, fællesskab og adgang til den rette støtte. Det kræver indsatser, der hænger sammen på tværs af sektorer, og som tager udgangspunkt i det enkelte menneskes behov – også når behovene ikke passer ind i systemets eksisterende rammer.

Derfor foreslår Selveje Danmark:

➤ **Bevar retten til akut hjælp – selvhenvender er en grundsten på udsatteområdet**

Selvhenvenderprincippet sikrer, at mennesker i akut krise hurtigt kan få et sikkert sted at opholde sig og den nødvendige støtte. Samtidig er det et udtryk for en høj grad af tillid til de fagprofessionelle, der arbejder på tilbuddene.

I de senere år er området imidlertid kommet under pres. Antallet af kommercielle aktører på herbergs- og krisecenterområdet er vokset markant, og det udfordrer balancen mellem kvalitet, økonomi og tillid i systemet. Samtidig oplever kommunerne stigende udgifter på området, hvilket øget presset for at begrænse indsatserne eller ændre rammerne for selvhenvenderprincippet.

Hvis selvhenvenderprincippet svækkes, risikerer mennesker i akut krise at møde flere barrierer for at få hjælp – og dermed at stå uden støtte i en situation, hvor behovet er størst.

Derfor er det afgørende, at rammerne for krisecentre og herberger understøtter både hurtig adgang til hjælp og høj kvalitet i indsatsen. Selvhenvenderprincippet skal bevares og udvikles, så mennesker i akut krise fortsat kan få den nødvendige hjælp hurtigt – samtidig med at der sikres klare rammer for kvalitet og ansvar på området.

➤ **Stabile rammer og høj kvalitet på udsatteområdet – en forudsætning for at hjælpe mennesker i udsathed**

Mennesker i udsathed har ofte komplekse behov, der kræver specialiseret viden, stabile relationer og indsatser, der kan tilpasses den enkeltes situation. Derfor spiller krisecentre, herberger og andre specialiserede sociale tilbud en afgørende rolle i indsatsen for nogle af samfundets mest sårbare borgere.

De tilbud, der arbejder med målgruppen, har ofte opbygget viden og kompetencer gennem mange års erfaring. Samtidig er mange af tilbuddene forankret i civilsamfundet og drevet som selvejende organisationer

SELVEJE DANMARK

uden profitmotiv. Det har historisk været en styrke for området, fordi det har givet mulighed for fleksible løsninger, stærke faglige miljøer og et vedvarende fokus på borgernes behov.

I de senere år er rammerne for tilbuddene imidlertid blevet genstand for øget styring og regulering. Initiativer, der har til formål at kontrollere udgifter eller skabe større styrbarhed på området, kan have utilsigtede konsekvenser, hvis de samtidig svækker de faglige miljøer eller skaber usikkerhed om tilbuddenes fremtidige rammer.

Hvis tilbuddene ikke har stabile og forudsigelige rammer, kan det blive vanskeligere at fastholde medarbejdere, udvikle faglige indsatser og foretage de investeringer, der er nødvendige for at sikre kvaliteten i tilbuddene. På længere sigt kan det også svække civilsamfundets engagement på området.

Derfor er det afgørende, at udviklingen af udsatteområdet sker på en måde, hvor kvalitet, faglighed og stabilitet i tilbuddene går hånd i hånd med en ansvarlig styring af området. Stabile rammer og klare kvalitetskrav er en forudsætning for, at tilbuddene kan fortsætte med at levere den specialiserede støtte, som mennesker i udsathed har brug for.

➤ **Nye løsninger til udsatte ældre – værdighed kræver nye tilbud**

Flere mennesker i udsathed bliver ældre. Samtidig viser forskning og praksiserfaring, at mennesker, der har levet i hjemløshed eller andre former for social udsathed, ofte oplever accelereret aldring. Fysisk og psykiske helbredsproblemer opstår tidligere og mere markant end i den øvrige befolkning. Mange har derfor brug for pleje og omsorg allerede i 50- eller 60 årsalderen.

Alligevel er ældresystemet i Danmark i høj grad indrettet til mennesker med stabile livsforløb, bolig og familie. For mennesker, der har levet i udsathed, er virkeligheden ofte en anden. Mange har komplekse behov, der både omfatter sundhedsfaglig pleje, socialfaglig støtte og psykiatrisk behandling. Samtidig mangler mange et netværk, der kan hjælpe dem med at navigere i systemet.

Konsekvensen er, at nogle mennesker i udsathed bliver boende på herberger eller i andre midlertidige tilbud i lange perioder, selvom de reelt har behov for pleje, omsorg og mere stabile rammer. Det er hverken værdigt for den enkelte eller hensigtsmæssigt for samfundet.

Derfor er det vigtigt, at der udvikles nye løsninger til udsatte ældre, hvor pleje, social støtte og stabile boligrammer tænkes sammen. På den måde kan mennesker i udsathed få en værdig alderdom i tilbud, der indrettet til deres behov og livssituation.